

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **L. K.**, zast. Mgr. Bc. Lukášem Bělským, advokátem se sídlem Severní 372, Sokoleč, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 9. 2021, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 24. 5. 2023, č. j. 42 Ad 17/2021 – 99,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce, Mgr. Bc. Lukáši Bělskému, advokátovi se sídlem Severní 372, Sokoleč, **se nepřiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Podanou kasační stížností se žalobce („stěžovatel“) domáhá zrušení v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Praze („krajský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti shora označenému rozhodnutí žalované. Tímto rozhodnutím žalovaná zamítla námitky stěžovatele a potvrdila rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení z 10. 6. 2021, č. j. X, kterým byla zamítnuta žádost stěžovatele o invalidní důchod.

[2] V projednávané věci je sporné, zda u stěžovatele z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu došlo k poklesu jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %, a má proto v souladu s § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, nárok na invalidní důchod.

[3] Posudková komise MPSV v Praze ve svém posudku z 30. 3. 2022, který nechal krajský soud vypracovat v rámci přezkumu zjištění zdravotního stavu stěžovatele, označila za rozhodující důvod dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatele X. Dospěla k závěru, že jde o lehké postižení (kapitola V, položka 7a přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., o posuzování invalidity) a stanovila míru poklesu pracovní schopnosti na 10 %. V doplňujícím posudku, který si krajský soud vyžádal s ohledem na výhrady uplatněné

stěžovatelem vůči posudku z 30. 3. 2022, setrvala posudková komise na svých předchozích závěrech.

[4] Krajský soud na základě těchto posudků konstatoval, že míra poklesu pracovní schopnosti stěžovatele činila ke dni vydání napadeného rozhodnutí 10 %. Závěr žalované o zamítnutí žádosti o invalidní důchod tak byl správný. Námitky stěžovatele, dle kterých žalovaná vycházela z nesprávně zjištěného skutkového stavu, krajský soud označil za nedůvodné.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření k ní

[5] Stěžovatel napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností, jejíž důvody podřadil pod § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s.

[6] Stěžovatel brojí proti závěrům krajského soudu, v nichž se tento soud ztotožnil s obsahem posudků zpracovaných Posudkovou komisí MPSV v Praze. Závěry posudkové komise vykazují znaky neúplnosti s cílem bagatelizovat postižení žalobce. Posudkové komise cíleně opomíjí jeho omezenou toleranci k pracovní zátěži a pracovní omezení připouští toliko na pozicích, kde by snadno přicházel ke styku s alkoholem. Dekompenzace jeho zdravotního stavu nicméně nemusí být podmíněna jen alkoholem, nýbrž i „*přímým konfliktem s potenciací střetu*“. Posudková komise dále hodnotí vysoký krevní tlak stěžovatele pouze ve vztahu k možné arteriální hypertenzi (kapitola IX, oddíl 8 přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity). Nahodilost vysokých hodnot krevního tlaku jakož i absentující vliv medikace na jeho výši naopak svědčí pro závěr o jeho zvýšení v důsledku stresu ze zátěžové situace než pro chronické onemocnění. Rovněž není pravdou, že v případě stěžovatele nebylo ze strany ošetřujících lékařů uvažováno o medikaci. Ta mu byla opakovaně nabízena, on ji ovšem – stejně jako sexuologickou léčbu – dlouhodobě odmítá. Konečně pak není pravdivý poznatek převzatý ze znaleckého posudku MUDr. Zbytkovského z 5. 10. 2016, že stěžovatel nebyl nikdy kázeňsky trestán, což mělo svědčit o tom, že je schopen své chování a projevy plně korigovat. Věznice, v níž byl toho času umístěn, znalci zatajila skutečnost, že stěžovatel jednou kázeňsky trestán byl.

[7] Stěžovatel dále krajskému soudu vytýká, že neakceptoval jeho návrh na zpracování srovnávacího posudku od jiné posudkové komise či znaleckého posudku a spokojil se s posudkem vykazujícím deficit.

[8] V doplnění kasační stížnosti se stěžovatel znovu vrací k obsahu zpracovaných posudků. Posudkoví lékaři i krajský soud zcela ignorovali prognózu soudních znalců PhDr. Koldy a MUDr. Havlíka v jejich znaleckém posudku ze 17. 5. 2010, dle které je možnost jeho resocializace velmi nízká. Posudky se vůbec nezmiňují o jeho závažném maladaptivním chování v souvislosti s pracovní činností před i v průběhu výkonu trestu. Na jedné straně není pravdou, že stěžovatel byl na svobodě dobře pracovní adaptován. Na straně druhé není ve věznici pracovní zařazen pro trvalou hrozbu závažného maladaptivního chování v souvislosti s pracovní činností. Posudky Posudkové komise MPSV v Praze jsou proto neúplné.

[9] Žalovaná se ve svém vyjádření ztotožnila s názorem krajského soudu, dle kterého jsou závěry posudkové komise přesvědčivé a úplné. Nemá důvod pochybovat o zákonnosti a objektivitě napadeného rozsudku. Kasační stížnost proto navrhuje zamítnout.

pokračování

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a žalobce je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Rovněž ověřoval, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[11] Nejvyšší správní soud se následně zabýval otázkou přijatelnosti kasační stížnosti. Dle § 104a odst. 1 s. ř. s. je nepřijatelná kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, jež svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Dle konstantní judikatury NSS je přesahem vlastních zájmů stěžovatele jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. O přijatelnou kasační stížnost tak bude v následujících případech: 1) dotýká-li se právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou NSS; 2) týká-li se právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; 3) je-li nutné učinit tzv. judikatorní odklon; či 4) bylo-li v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se může jednat především tehdy, a) nerespektoval-li krajský soud ve svém rozhodnutí ustálenou a jasnou soudní judikaturu, a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, či b) dopustil-li se krajský (městský) soud v jednotlivém případě při výkladu hmotného či procesního práva hrubého pochybení, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné (viz usnesení NSS z 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006–39, č. 933/2006 Sb. NSS; po rozšíření okruhu kasačních stížností podléhajících přezkumu přijatelnosti mj. na věci důchodového pojištění viz rovněž usnesení NSS z 15. 11. 2022, č. j. 1 Ads 146/2022–27, bod 11, z 9. 3. 2023, č. j. 3 Ads 271/2021–63, bod 9, či z 23. 8. 2023, č. j. 9 Ads 107/2023–35, bod 12).

[12] Kasační stížnost není přijatelná.

[13] NSS předně konstatuje, že otázka posouzení poklesu pracovní schopnosti ve smyslu § 39 zákona o důchodovém pojištění, není otázkou novou, judikatura v této oblasti je konzistentní, přičemž není důvod pro judikatorní odklon. NSS současně neshledal, že by se krajský soud v napadeném rozsudku dopustil zásadního právního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[14] K argumentaci stěžovatele, která je založena na polemice se závěry krajského soudu, které vycházely zejména z posudků zpracovaných Posudkovou komisí MPSV v Praze v řízení o žalobě před tímto soudem NSS uvádí, že dle konstantní a dlouhodobé judikatury NSS (viz např. rozsudky NSS z 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003–54, č. 511/2005 Sb. NSS, z 13. 12. 2018, č. j. 5 Ads 202/2016–29, bod 19, či z 21. 6. 2023, č. j. 1 Ads 67/2023–26, bod 14), je posouzení zdravotního stavu, potažmo invalidity, otázkou odbornou, medicínskou, k níž soud nemá potřebné odborné znalosti; soud proto musí vycházet z odborných závěrů a nemůže si učinit o této otázce posudek sám.

[15] Pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost fyzických osob Ministerstvo práce a sociálních věcí,

kteřé za tím účelem podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, zřizuje jako své orgány posudkové komise. V jimi vypracovaných posudcích se hodnotí nejenom celkový zdravotní stav a dochované pracovní schopnosti pojištěnce, ale formulují se v něm i posudkové závěry o invaliditě, jejím vzniku, zániku či dalším trvání. Tento posudek je tedy v přezkumném soudním řízení stěžejním důkazem, na nějž je soud při nedostatku vlastní odborné erudice odkázán; proto je zapotřebí klást zvýšený důraz na jeho jednoznačnost, úplnost a přesvědčivost (srov. například rozsudky z 30. 1. 2004, č. j. 5 Ads 34/2003–82, č. 526/2005 Sb. NSS, či ze 14. 12. 2017, č. j. 5 Ads 158/2016–57, bod 25). Požadavek úplnosti, přesvědčivosti a správnosti posudku spočívá v tom, že se posudková komise musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a musí své posudkové závěry náležitě odůvodnit. Z posudku musí být mimo jiné zřejmé, že zdravotní stav posuzovaného byl komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace i s přihlédnutím ke všem jím tvrzeným obtížím, aby nevznikly pochybnosti o úplnosti a správnosti klinické diagnózy (viz rozsudky NSS z 15. 5. 2013, č. j. 6 Ads 11/2013–20, bod 15, či z 13. 12. 2018, č. j. 5 Ads 202/2016–29, bod 22).

[16] Těmito požadavkům oba vypracované posudky plně dostály, přičemž kasační tvrzení nejsou způsobila jejich závěry vyvrátit.

[17] Tvrzení, že dekompenzace zdravotního stavu stěžovatele nemusí být nutně podmíněna jen alkoholem či, že jeho možnost resocializace je velmi nízká, opírající se o závěry z posudku MUDr. Havlíka a PhDr. Koldy ze 17. 5. 2010 zpracovaného pro účely trestního řízení, nelze podle shora uvedené judikatury považovat za klíčový podklad k hodnocení míry stěžovatelovy invalidity. Ze závěrů posudkové komise nadto žádným způsobem nevyplývá, že by možné dekompenzace zdravotního stavu byly podmíněny výhradně alkoholem, jak stěžovatel naznačuje. Kasační tvrzení o „zaznamenaném závažném maladaptivním chování“ při pracovní činnosti před nástupem do výkonu trestu či během výkonu trestu nemá oporu ve správním či soudním spise. Z toho naopak plyne, že během zdravotní prohlídky byl stěžovatel dne 27. 6. 2013 uznán průceschopným, jakkoliv do určené práce následně nenastoupil.

[18] Závěry posudkové komise o neexistenci invalidity jsou v souladu jak se závěry posudků ze 7. 5. 2021 a 18. 8. 2021, zpracovanými pro účely řízení o nynější žádosti stěžovatele o přiznání invalidního důchodu, jakož i se závěry všech dalších posudků, které byly zpracovány v rámci řízení o předcházejících žádostech stěžovatele o přiznání invalidního důchodu (srov. rozsudky NSS z 29. 3. 2013, č. j. 4 Ads 103/2012–41, a z 18. 7. 2019, č. j. 4 Ads 275/2017–42, body 1, 2, 4, a 5). NSS proto nemá důvod pochybovat o tom, že posudky, z nichž krajský soud v napadeném rozsudku vycházel, jsou jednoznačné, úplné a přesvědčivé.

[19] Námitky ve vztahu k závěrům posudkové komise ohledně původu vysokého krevního tlaku a otázky, zda u něj trvala nutnost medikace, stěžovatel uplatnil poprvé až v řízení o kasační stížnosti, ačkoliv je mohl uplatnit již během řízení před krajským soudem v reakci na vyhotovení obou posudků. Kasační soud by se tak při věcném přezkumu těmito námitkami zabývat vůbec nemohl (§ 104 odst. 4 s. ř. s. *in fine*; srov. rovněž rozsudky NSS z 22. 12. 2020, č. j. 8 Ads 90/2020–44, bod 43, z 22. 7. 2021, č. j. 9 Ads 75/2021–35, bod 22, či z 11. 8. 2023, č. j. 8 Ads 84/2022–50, bod 22).

pokračování

[20] K argumentaci stěžovatele, že krajský soud nevyhověl jeho návrhu na zpracování srovnávacího posudku od jiné posudkové komise či znaleckého posudku, NSS uvádí, že vypořádal-li krajský soud řádně veškeré žalobní námitky, zhodnotil-li podrobně tvrzení stěžovatele, a měl-li k dispozici již dva posudky od Posudkové komise MPSV v Praze, které dohromady považoval za úplné a přesvědčivé, nelze mu vytýkat, že si nevyžádal další důkaz v podobě srovnávacího posudku (viz rozsudek NSS z 26. 9. 2022, č. j. 4 Ads 65/2022–32, bod 21). Za této situace nebylo na místě ani dokazování znaleckým posudkem, neboť neexistovaly pochybnosti, které by znalec musel svým posudkem rozptýlit (viz rozsudek NSS z 8. 10. 2014, č. j. 3 Ads 85/2014–24).

[21] Pokud jde o údajné zatajení kázeňského trestu věznicí soudnímu znalci, sám stěžovatel uvádí, že byl tento kázeňský trest již zahlazen. Nadto, v kontextu celkové délky odnětí svobody stěžovatele, může mít jediný kázeňský trest jen stěží vliv na závěr o tom, zda je dlouhodobě schopen ovládat a korigovat své chování.

IV. Závěr a náklady řízení

[22] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Nejvyšší správní soud proto podanou kasační stížnost v souladu s § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[23] O náhradě nákladů řízení NSS rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (srov. usnesení rozšířeného senátu z 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020–33, č. 4170/2021 Sb. NSS, část III. 4.). Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované žádné náklady přesahující běžný rámec úřední činnosti v řízení o kasační stížnosti nevznikly.

[24] Žalobci byl usnesením NSS z 19. 7. 2023, č. j. 9 Ads 140/2023–32, ustanoven zástupce Mgr. Bc. Lukáš Bělský, advokát se sídlem Severní 372, Sokoleč. Podle § 35 odst. 10 věty první s. ř. s. platí v takovém případě hotové výdaje a odměnu za zastupování ustanoveného zástupce stát. Vzhledem k tomu, že ustanovený zástupce neučinil v řízení žádný úkon právní služby, odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů se mu nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. září 2023

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu